

Boží muka Kolovrat

Znak Emanuela Václava Kolovrata jako velkopřevora maltézských rytířů

Boží muka Kolovrat

Boží muka Kolovrat se nacházejí v těsné blízkosti silnice z Lošan do Kolína, pocházejí z druhé poloviny 18. století. Jsou z lomového kamene (rula) a cíhel, omítnuté. Vlastní sokl tvoří masivní kvádřový blok čtvercového půdorysu, horizontálně dělený ve dvě části, první nečleněnou, pouze s nízkou patkou, druhou část mírně odstupňovanou, prolomenou na každé straně mělkým výklenkem, segmentově zaklenutým. Po stranách každého výklenku jsou dvě leseny zdobené obíhající oblou listou. Sokl je ukončen listovou pravouhlou římsou, na níž doseďá hladký, kamenný kvádřík, zdobený pouze listou oblého profilu, nesoucí vysokou masivní osmibokou patku, z níž vyrůstá kuželovitý, poměrně krátký sloupek božích muk s prstencem a hlavicí s okosenými hranami. Nad hlavicí je hranolová kaplička se čtyřmi hlubokými, čtvercovými konvexními výklenky. Poslední stupeň je tvořený obráceným kolmým jehlanem s bočními stěnami konkávně válcovými, nese kardinálský kovový křížek, celková výška je 7 metrů. Jde o mohutný sloupovitý typ božích muk s neobvykle koncipovanými architektonickými články, jsou nezvyklé podoby i velikosti, opatřeny vrstvou nastavené omítky, hrubější struktura omítky je dána velikostí zrn použitého písku, po nanesení byla zřejmě uhlazena dřevěným hladítkem. Tento způsob odpovídá úpravám z 1. poloviny 20. století a má svou barevností evokovat dojem jednotného kamenného solitéru.

Na místě dnešních božích muk zvaných „Kolovrat“ stával v době bitvy u Kolína kamenný kříž. K tomuto místu se váží dvě pověsti. Jedna praví, že na tomto místě je pochován jistý Kolovrat v bitvě padlý. Druhá se zmiňuje o Kolovratu, který na tomto místě skončil na následky svých zranění. Podrobným studiem historických pramenů můžeme s určitostí říci, že se tyto informace nepotvrdily.

V bitvě u Kolína bojovali Kolovraté dva. Polní maršál Emanuel Václav Kajetán Kolovrat Krakovský a rytmistr Filip Kolovrat Krakovský, oba vzdálení příbuzní.

Podle dostupných pramenů se odborná veřejnost kloní k názoru, že boží muka nechali postavit podmaršálek Emanuel Václav Kajetán Kolovrat Krakovský jako poděkování Bohu za to, že bitvu přežil.

Filip Kolovrat Krakovský, komoří a rytmistr kyrysnického pluku pocházel z prostřední větve Kolovratů Krakovských, hrobské pošlosti. Jeho otec Filip Nerius zastával v letech 1747-48 úřad nejvyššího zemského soudce a v letech 1748-70 úřad nejvyššího purkrabí. Byl rytířem Zlatého rouna. V roce 1759 kupuje Veltruby a Radovesice (dnešní název Radovesnice). Filip Kolovrat se narodil 10. září 1732 v Praze a jeho životní a vojenská pouť byla završena v bitvě u Kolína, kde 18. června 1757 padl. Pochován je ve Světlé. Na západní straně pomníku bitvy u Kolína (Křechoř) je mezi vyznamenanými vyryto jeho jméno v levém sloupci dole.

Jeho bratr František Josef byl také vojákem, v hodnosti poručíka pěšího pluku.

Emanuel Václav hrabě Kolovrat Krakovský pocházel z mladší, týnecké pošlosti starobylého českého šlechtického rodu. Jeho otec Maximilián Norbert byl rytířem Zlatého rouna, v letech 1700 až 1704 prezidentem nad apelacemi a od roku 1704 až 1721 nejvyšším císařským komořím.

Emanuel Václav se narodil v Praze 26. prosince 1700 a byl od dětství určen pro vojenskou dráhu.

Dostalo se mu pečlivého vzdělání, zejména jazykového. Vedle nezbytné němčiny ovládal francouzštinu, italštinu a španělštinu. Rozuměl a byl schopen hovořit česky, polsky a rusky. Ve svých sedmnácti letech vstoupil do řádu maltézských rytířů a slavné sliby složil v řádovém chrámu Matky Boží pod řetězem na Malé Straně v Praze. Roku 1731 byl ustanoven řádovým komturem ve slezské Vratislavi. Tato komenda s čestným názvem „Corporis Christ“ byla od roku 1690 dědičně svěřena hrabatům Kolovratům a jimi spravována až do svého zrušení v roce 1839. Právo dědičného patronátu komendy potvrdil Kolovratům v Berlíně dne 1. června 1753 dokonce sám Bedřich II. Veliký.

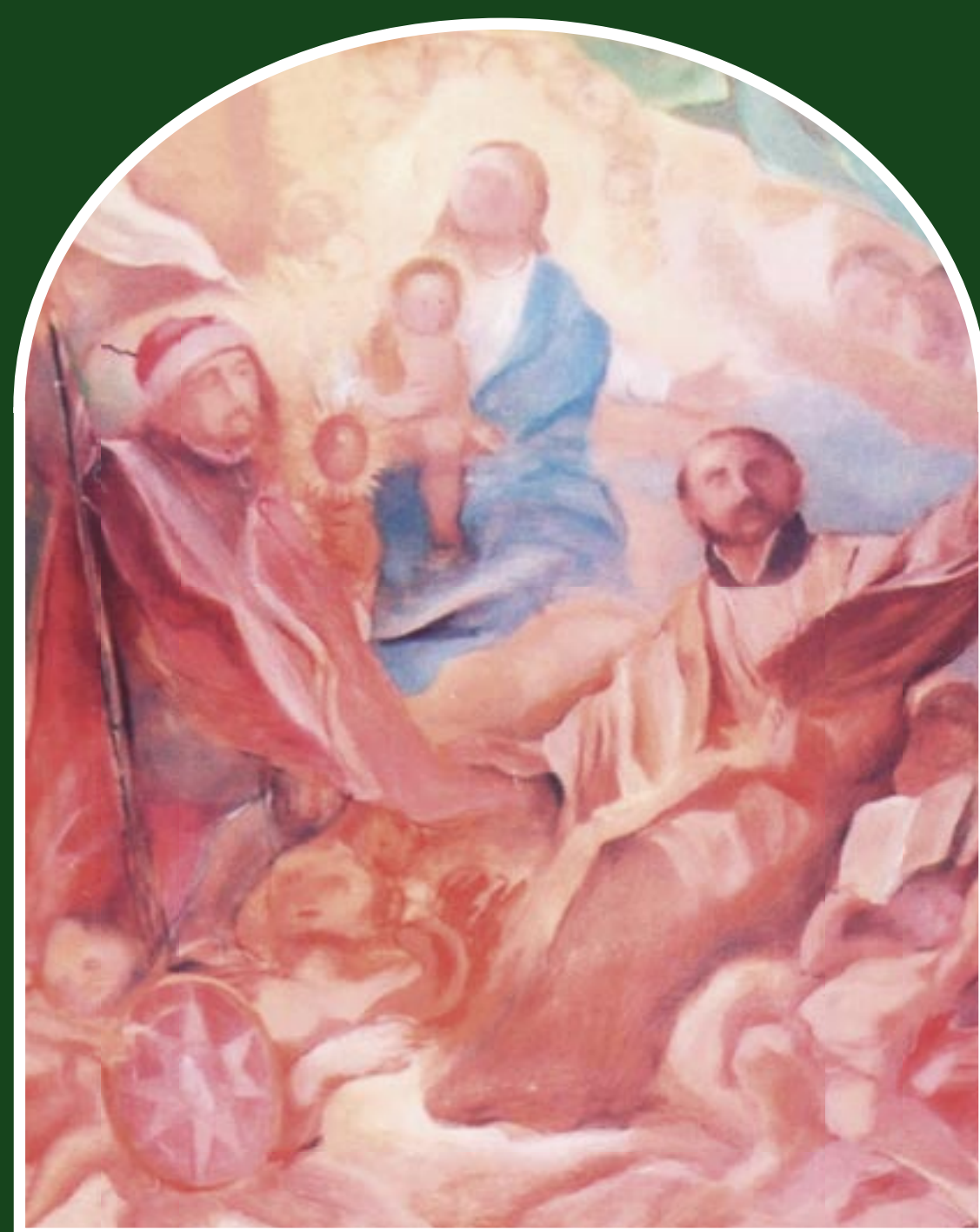
Po smrti velkopřevora Václava Jáchyma Čejky z Olbramovic se stává dne 3. října 1754 Frá (bratr) Emanuel Kajetán Václav Kolovrat Krakovský šedesátým šestým českým velkopřevorem řádu maltézských rytířů. Stal se též vyslancem řádu u dvora ve Vídni. Ve stejné době je již proslulým velitelem císařského jezdecktva s hodností generála. Od roku 1753 až do své smrti vlastní dragounský pluk nesoucí jeho jméno. Po bitvě u Kolína je velkopřevor vyznamenan čtyřmi řády a hodnostmi. Je mu udělen titul císařského tajného rady a komořího, velkokříž maltéského řádu. Mezi jinými je to velkokříž nejvyššího portugalského řádu Kristova. Po skončení sedmileté války žil velkopřevor nejraději v řádové rezidenci na hradě ve Strakoněcích. Čas od času zajížděl do Prahy, kde sídlil ve velkopřevorském paláci. Zde je také na čestném místě nad vstupním schodištěm umístěn jeho rodový znak. Znovu se však vrátil a s potěšením prodělal ve svých oblíbených Strakoněcích.

Novoklasicistní pomník z hořického pískovce připomíná vítězství císařsko-královských vojsk v bitvě u Kolína ze dne 18. června 1757. Postaven podle návrhu architekta Václava Weinzettla sochařem Mořicem Černilem z kamenosochařské školy v Hořicích v Podkrkonoší, nákladem 30 000 zl. Slavnostně odhalen a vysvěcen v sobotu 27. května 1899.

Nebyl osvěcen, ačkoli se to v jeho době nosilo. Dnes bychom řekli, že byl svým zaměřením mužem spíše konzervativním. Jeho vývoj však byl harmonický, směřování jasné a nezvratitelné. Byl rytířem maltézského řádu podle práva a byl si toho vědom.

Velkopřevor český a generál jezdecktva Emanuel Václav Kolovrat Krakovský zemřel ve Strakoněcích dne 14. června 1769. Je pohřben v místním řádovém chrámu sv. Prokopa. Jeho jméno je vyryto na západní straně pomníku bitvy u Kolína (Křechoř), ve sloupci vpravo nahoře.

Dílo akademického malíře Pavla Smejkala

Malba akademického malíře Pavla Smejkal je volnou rekonstrukcí nezachovalé maltéské výzdoby památky, o jejíž podobě ani ikonografickém programu se bohužel nezachovaly žádné zmínky v písemných pramenech. Malba vyobrazuje patrony pravděpodobného stavebníka Božích muk podmaršálka Václava Kajetána z Kolovrat. Uprostřed kompozice je znázorněna P. Marie s Ježíškem (Spasitelem – „Emanuel“), viz „Hle, panna počne a porodí syna a dájí mu jméno Emanuel, to znamená „Bůh s námi.“ (Mt 1, 23). Vlevo je vyobrazen hlavní zemský patron Čech sv. Václav, u jehož nohou nesou andělé kartuš s Kolovratovým erbem, podložným maltézským křížem. Vpravo je znázorněn další Kolovratův patron sv. Kajetán (1480 - 1547), který společně s Janem Petrem (Giampietrem) Caraffou založil církevní řád theatinů.

Die Martersäule Kolovrat

Die Martersäule Kolovrat befindet sich an der Landstrasse die von Losany nach Kolín führt. Dieser kleine kultische Bau, ein kulturhistorisches Denkmal, stammt aus der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts. Es besteht aus Bruchstein mit angesezter Verputzschicht, die grobere Verputzstruktur ist durch die Sandkorngröße gegeben. Nach dem Auftragen wurde der Verputz vermutlich mit Polierholz geglättet. Diese Bauart entspricht der Adaptierung der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts.

Sie soll durch ihre Farbheit den Eindruck von einzeln gefassten Edelsteinen evozieren. Oben ist ein zweifaches Kardinalkreuz angebracht.

An der heutigen Stelle der Martersäule, genannt Kolovrat, befand sich in der Zeit der Schlacht bei Kolín ein Steinkreuz.

Zu dieser Stelle knüpfen sich zwei Sagen. Nach der Ersten ist hier ein gewisser Kolovrat beerdigt, der in der Schlacht gefallen ist.

Nach der Zweiten ist an diesem Ort ein anderer Kolovrat gestorben, auf Grund seiner Verletzungen. Fachleute neigen zur Ansicht, dass diese Martersäule General Kolovrat als sein Dank an Gott, seinen Beschützer in der Schlacht, bauen lassen hat. Untersuchungen der historischen Unterlagen jedoch bestätigen keine der Versionen. Bei der Schlacht bei Kolín 1757 waren zwei Kolovraten dabei.

Emanuel Václav Kajetán Kolovrat Krakovský, ein Grossprior des Maltserittersordens und der Besitzer des Dragonerregimentes Kolovrat. Der Kavalleriegeneral, Kammerherr und Geheimrat ist am 14.6.1769 in Strakonice gestorben.

Der zweite Kolovrat Filip Kolovrat Krakovský, ein Rittmeister des Kürassierregiments, ist bei der Schlacht tatsächlich mit 24 Jahren gefallen und in Svetla beerdigt.

Chrám Matky Boží pod řetězem

Nachází se na Maltézském náměstí na Malé Straně v Praze. Byl založen společně s komendou (klášterem) johanitů, pozdějších maltézských rytířů, v roce 1169 kancléřem Gervasiem a králem Vladislavem I. jako první instituce tohoto rytířského řádu v Čechách. Podle polohy na konci mostu se i kostel až do 17. století nazýval Panny Marie konce mostu.

Kostel Panny Marie pod řetězem, zajímavý název „pod řetězem“ byl kostelu dán podle řetězu, kterým se ve středověku uzavírala klášterní fortna

Kostel sv. Prokopa

Nejvýhodnější část bývalé komendy řádu sv. Jana Jeruzalémského tvoří děkanský kostel svatého Prokopa ve Strakoněcích, původně zasvěcený svatému Vojtěchu. Nejstarší fáze jeho výstavby je pozdně románská z první třetiny 13. století. Románský charakter má i 40 metrů vysoká věž postavená kolem roku 1243. Kostel získal dnešní podobu na počátku 14. století, kdy byla dokončena přestavba v raně gotickém slohu.

Vchod do řádového kostela sv. Prokopa v areálu strakonického hradu

Velkopřevorský palác

Velkopřevorský palác řádu maltézských rytířů. Pochází z let 1726-28. Postaven byl architektem Bartolomějem Scottim. Průčelí paláce má výzdobu z díly Matyáše Brauna.

Kaple řádu maltézských rytířů ve Strakoněcích v těsné blízkosti hřbitovního kostela sv. Václava.

